

УДК 796.032-051(477.65)
doi: 10.15330/fcult.31.26-32

Сергій Воропай

ДОСЯГНЕННЯ СПОРТСМЕНІВ-ОЛІМПІЙЦІВ В СИСТЕМІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ РЕГІОНАЛЬНОЇ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ

Мета. Визначення представництва та рівня досягнень атлетів Кіровоградщини на Олімпійських іграх сучасності для потреб забезпечення регіональної олімпійської освіти. *Методи.* При проведенні дослідження застосовувався наступний комплекс методів: аналіз даних науково-методичної та довідникової літератури, інформаційної мережі Інтернет, технічних протоколів чемпіонатів світу, Європи та Олімпійських ігор 1952–2018 рр., опитування. *Результати.* Визначено представництво атлетів уродженців та вихованців регіону у складах збірних НОКів та їх розподіл за видами спорту. Сформовано олімпійську медальну скарбничку регіону та визначено рейтинг найуспішніших видів спорту. *Висновок.* Інформація про дотичність та активну участь спортсменів Кіровоградщини в олімпійському русі сучасності є суттєвим чинником у пропаганді олімпійських ідеалів і цінностей, здорового способу життя та гуманістичного виховання підростаючого покоління регіону.

Найбільш знаними на олімпійських аренах є видатні атлети нашого регіону Григорій Місютін, Валентин Ніколаєв, Олександр Симоненко, Руслан Мезенцев, Валентина Ковпан, Зубко Олена, Анастасія Пустовіт, Володимир Веремєєв, Денис Дмитрієв. Вони є взірцем для наслідування і спортивною гордістю нашого регіону.

При проведенні заходів олімпійської освіти знайомство з атлетами-олімпійцями та їх досягненнями є вагомим засобом мотивації дітей і молоді до до занять спортом,

Ключові слова: олімпійська освіта, спортсмени-олімпійці Кіровоградщини.

The research was conducted to determine the representation and level of achievements of Kirovohrad athletes at the Olympic Games of the present for the methodical provision of the system of regional Olympic education.

In the course of the research, the following set of methods was used: analysis of data of scientific and methodical and reference books, Internet information network, technical protocols of the World Championships, Europe and the Olympic Games 1952–2018, pedagogical observations, surveys.

The literary sources in the funds of the library of the Central Ukrainian State Pedagogical University named after Volodymyr Vynnychenko, Kirovohrad Regional Scientific Library named after Chizhevsky, regional state archives and the Internet. The sports press of the studied period and the scientific works of modern specialists in the history of physical culture and sports of the USSR, Ukraine and Kirovograd region were worked out.

The representation of athletes of natives and pupils of the region in the warehouses of national teams of different countries during the fourth period of the history of the development of the modern Olympic games and their distribution by kinds of sports is determined. The Olympic medal treasurer of the region is formed and the rating of the most successful sports is determined. The athlete participants and their level of achievements at the Olympic Games of the present are determined: the first olympic of Kirovograd region - athlete Ivan Yarmish; the first Olympic champion of Kirovograd region – wrestler Valentin Nikolayev; the nominated olympic of Kirovograd region - gymnast Gregory Misyutin.

For the methodical provision of the system of regional Olympic education, the study and accumulation of information about the participants of the Games of Olympiad, which is a significant factor in promoting the Olympic values, healthy lifestyle and humanistic upbringing of the younger generation, has been launched. The most famous at the Olympic arenas are the outstanding athletes of the region Gregory Misyutin, Valentin Nikolayev, Alexander Symonenko, Ruslan Mezentsev, Valentina Kovpan, Olena Zubko, Anastasia Pustovit, Vladimir Veremeev, Denis Dmitriev. In conducting Olympic events, getting acquainted with athletes and athletes and their achievements is the main motivator for sports, to achieve results through honest uncompromising sports.

Key words: olympic education, athletes-olympiats of Kirovograd region,

Постановка проблеми й аналіз результатів останніх досліджень. Олімпійська освіта – багаторівневий спеціально організований педагогічний процес формування гармонійно розвиненої особистості через набуття знань, умінь і навиків, розвиток здібностей, інтересів, потреб та ціннісних орієнтацій, що базуються на гуманістичних ідеалах і цінностях олімпізму та є складовою частиною загальної освіти [1].

Олімпізм, який складає духовну основу спортивного руху визнано як соціокультурну освіту, де закладені гуманістичні цінності: добра воля людей, їх прагнення до миру, співробітництва, взаєморозуміння. Гуманістична природа визначає його суттєвий зміст – служіння людині, особистості, суспільству [6].

Впроваджуючи олімпізм Кубертен вбачав у спорті унікальний засіб виховання й освіти. Він вважав, що спорт – це діяльність не заради задоволення або засіб від байдикування і навіть не фізична компенсація розумової роботи, а навпаки – джерело внутрішньої досконалості кожної людини [4].

Важко переоцінити не лише спортивне значення олімпізму, величезну гуманістичну, моральну і виховну роль олімпійських ідеалів, а й їхнє значення для розвитку міжнародного співробітництва та зміцнення миру і злагоди на нашій планеті [2, 3, 6].

Найбільших успіхів у розв'язанні проблем олімпійської освіти в нашій країні досягнуто у формуванні в дітей і молоді активного ставлення до занять спортом, прагнення до спортивного вдосконалення, до високих спортивних результатів.

Одним із актуальних чинників у реалізації олімпійської освіти є вивчення досвіду участі спортсменів певного регіону в найпрестижніших змаганнях сучасності – Олімпійських іграх.

У міжнародній олімпійській родині, яка створила й розвинула це всесвітнє свято спорту та піднесла його суспільне значення до небачених висот, вагоме місце посідають і уродженці та вихованці спорту Кіровоградщини, які у різні часи зробили гідний внесок у піднесення престижу нашого регіонального спорту на світовій арені у складах різних збірних команд і тих, хто протягом часів незалежності захищав спортивну честь України та безпосередньо Кіровоградщини [7].

Розробка питання, пов'язаного з аналізом досягнень спортсменів з Кіровоградщини на олімпійській арені досить цікава і, на наш погляд, актуальна. Дослідження і пропаганда цих досягнень має велике значення для подальшого розвитку олімпійського руху на Кіровоградщині, виховання нових олімпійців, розповсюдження олімпійських ідеалів в окремих районах області та системі регіональної олімпійської освіти.

Мета дослідження – визначення представництва та рівня досягнень атлетів Кіровоградщини на Олімпійських іграх сучасності для потреб забезпечення регіональної олімпійської освіти.

Методи досліджень. При проведенні дослідження застосовувався наступний комплекс методів: аналіз даних науково-методичної та довідникової літератури, інформаційної мережі Інтернет, технічних протоколів чемпіонатів світу, Європи та Олімпійських ігор 1952–2018 рр., опитування.

Проведено пошук та аналіз наукових джерел у фондах бібліотеки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, Кіровоградської обласної наукової бібліотеки ім. Чижевського, обласного державного архіву та в мережі Інтернет. Опрацьовано спортивну пресу досліджуваного періоду та наукові праці сучасних фахівців з історії фізичної культури і спорту СРСР, України та Кіровоградщини.

Результати дослідження і дискусія. Олімпійські ігри є найпрестижнішими змаганнями у сучасному міжнародному спортивному русі. Тому немає для спортсмена будь-якої країни чи регіону події більш важливішої ніж участь в Олімпійських іграх. Потрапити на ці планетарні змагання це вже велике досягнення кожного спортсмена. Таку честь мають тільки кращі з кращих. І не має нагороди вагомішої, ніж здобута в чесній конкуренції медаль на Олімпійських іграх.

У дослідженнях краєзнавців Кіровоградщини [5] є згадка про першого олімпійця нашого регіону – борця французької (греко-римська) боротьби Микити Сокура. Він

приймав участь у підготовці до участі в Іграх V Олімпіади в Стокгольмі 1912 року. Проте чи поїхав він у складі російської делегації до Швеції, та як там виступив – жодної об'єктивної інформації нами поки що не знайдено ні у спортивних енциклопедіях ні в місцевих архівах. Невідомі також можливі досягнення атлетів нашого регіону і в Іграх другого періоду їх розвитку.

З виходом на олімпійську арену радянських спортсменів (наш регіон до 1991 року був у складі СРСР) у 1952 році на її мапі офіційно з'явився і наш регіон. Представництво наших атлетів було різним на Олімпіадах третього та четвертого періодів розвитку сучасного олімпійського руху.

Аналіз протоколів змагань на Іграх Олімпіад дав підстави стверджувати, що першим офіційним олімпійцем нашого краю слід вважати уродженця с.Шамівка Знам'янського р-ну Івана Ярмиша, легкоатлета-скорохода, який посів 6 місце на Іграх XV Олімпіади 1952 року в Гельсінкі (Фінляндія) у спортивній ходьбі на 10 км [8].

У складах збірних НОК СРСР було поодиноким представництво наших атлетів (табл. 1), а за часів формування збірної НОК України воно суттєво зросло, особливо на Іграх Олімпіад 2000, 2004 та 2016 років. На цих Іграх уродженців та вихованців нашого регіону було відповідно – 7, 6 та 8 атлетів.

Таблиця 1

**Уродженці та вихованці спорту Кіровоградщини
на Олімпійських іграх сучасності**

Олімпійські ігри	Кількість учасників
Гельсінкі, 1952	1
Мельбурн, 1956	1
Рим, 1960	2
Монреаль, 1976	4
Москва, 1980	3
Барселона, 1992	2
Атланта, 1996	4
Сідней, 2000	7
Афіни, 2004	6
Пекін, 2008	5
Лондон, 2012	3
Ріо-де-Жанейро, 2016	8
<i>Всього</i>	<i>46</i>

Аналіз доступних нам джерел [8] дав можливість з'ясувати, які види спорту представляли атлети Кіровоградщини на Іграх Олімпіад. Так, дані подані у табл. 2 свідчать, що в історії олімпійського руху наш регіон займає чільне місце. У складах різних збірних НОК – СРСР, об'єднаної команди СНД і України приймали участь в Іграх Олімпіад 34 уродженця та вихованці нашої області, які змагалися у 14 видах спорту. Найбільше представництво мали легкоатлети – 7 атлетів, спортивна гімнастика була представлена 6 гімнастами, велоспорт делегував 5 спортсменів, боротьба греко-римська, стрільба кульова, гребля академічна та на байдарках і каное, плавання по 2 спортсмена, а важка атлетика, вітрильний спорт, дзюдо, стрільба з луку, триатлон, футбол по одному.

Таблиця 2

Розподіл олімпійців Кіровоградщини за видами спорту	
Олімпійські види спорту	Кількість учасників
Легка атлетика	7
Спортивна гімнастика	6
Велоспорт	5
Боротьба греко-римська	2
Стрільба кульова	2
Плавання	2
Важка атлетика	1
Вітрильний спорт	1
Гребля на байдарках і каное	2
Гребля академічна	2
Дзюдо	1
Стрільба з луку	1
Триатлон	1
Футбол	1
<i>Всього</i>	<i>34</i>

При аналізі досягнень наших олімпійців на Іграх за прийнятими критеріями МОК (кількістю отриманих медалей) ними була зроблена спроба визначити медальну олімпійську скарбничку області (табл. 3).

Таблиця 3

Медальний здобуток спортсменів уродженців та вихованців Кіровоградщини на Олімпійських іграх

Олімпійські ігри	Медалі			
	золоті	срібні	бронзові	всього
Мельбурн, 1956	1	-	-	1
Монреаль, 1976	-	2	1	3
Москва, 1980	-	1	-	1
Барселона, 1992	1	4	-	5
Атланта, 1996	-	-	1	1
Сідней, 2000	-	2	-	2
Ріо-де-Жанейро, 2016	-	-	1	1
<i>Всього</i>	<i>2</i>	<i>9</i>	<i>3</i>	<i>14</i>

За нашими даними, у олімпійській медальній скарбничці області ми маємо 14 нагород різного гатунку. Серед досягнень наших олімпійців є 2 золоті, 9 срібних та 3 бронзові медалі, які були завойовані на 7 Іграх Олімпіад.

Першу медаль і відразу золоту до нашої скарбнички приніс борець греко-римського стилю, уродженець с. Доніно-Кам'янка Знам'янського району, Валентин Ніколаєв на Іграх XVI Олімпіади 1956 року в австралійському Мельбурні (табл. 4).

Таблиця 4

Кращі досягнення спортсменів з Кіровоградщини на Олімпійських іграх

№ з/п	Учасник Олімпійських ігор	Місце народження, проживання	Вид спорту	Медалі			
				золоті	срібні	бронзові	всього
1.	Місютін Григорій	м. Олександрія	Спортивна гімнастика	1	4	1	6

2.	Ніколаєв Валентин	с. Доніно-Кам'янка Знам'янського р-ну	Боротьба греко- римська	1	-	-	1
3.	Ковпан Валентина	с. Петроострів Новомиргородського р-ну	Стрільба з луку	-	1	-	1
4.	Зубко Олена	с. Розсохуватець, Новоархангельського району	Академічне веслування, вісімка розпашна з рульовим	-	1	-	1
5.	Пустовіт Анастасія	с. Корбомиколаївка Новгородського р-ну	Академічне веслування, четвірка парна з рульовим	-	1	-	1
6.	Симоненко Олександр	м. Кіровоград	Велоспорт, командна гонка переслідування на 4 км (трек)	-	1	-	1
7.	Мезенцев Руслан	м. Кіровоград	Спортивна гімнастика	-	1	-	1
8.	Веремєєв Володимир	м. Кіровоград	футбол	-	-	1	1
9.	Дмитрієв Денис	м. Олександрія	Велоспорт, спринт (трек)	-	-	1	1

Найуспішнішими для наших атлетів стали Ігри XXV Олімпіади 1992 року у Барселоні, Іспанія. На цих Іграх феєрично виступив олександрієць Григорій Місютін, виборовши золото та 4 срібла у змаганнях зі спортивної гімнастики. Він, на даний час, єдиний наш олімпієць у доробку якого є повний комплект олімпійських медалей: 1 золота, 4 срібних і 1 бронзова (див. табл. 4).

При аналізі досягнень наших атлетів ми використали також більш ширший спектр, ніж загально прийнято і проаналізували попадання наших олімпійців у десятки найкращих на Олімпійських іграх. На наш погляд, такий аналіз дає більш ширше і чіткіше уявлення про рівень олімпійського спорту у нашому регіоні. Дані нашого дослідження представлені у табл. 5.

Таблиця 5

**Досягнення спортсменів з Кіровоградщини на Олімпійських іграх
(потрапляння до 10-ки кращих)**

Олімпійські ігри	Зайняті місця									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Гельсінкі, 1952						1				
Мельбурн, 1956	1									
Рим, 1960					2					
Монреаль, 1976		1	1							1
Москва, 1980		1								
Барселона, 1992	1	4								
Атланта, 1996			1		2	1			1	
Сідней, 2000		2			1	1				
Афіни, 2004				1			1			
Пекін, 2008							2			
Лондон, 2012				1	1		1			
Ріо-де-Жанейро, 2016			1		1					
<i>Всього</i>	<i>2</i>	<i>9</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>8</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>

Як видно з табл. 5 наші атлети 34 рази потрапляли до кращих десяти спортсменів Олімпіад. Це траплялося на усіх 12 Іграх, у яких вони приймали участь. Найчастіше наші атлети виборювали другі місця – 9 разів, 8 разів були п'ятими, 4 рази займали 7 місце, тричі були третіми та шостими, двічі – першими і четвертими і один раз – восьмими, дев'ятими і десятими.

За винятком наших земляків, визнаних світових лідерів, за останні роки більшість олімпійців з Кіровоградщини вчиться саме на досвіді участі в олімпійських змаганнях. Це не тільки не має протиріччя з олімпійськими принципами, а навпроти – співпадає з ними. Ми вважаємо, що сам факт участі в олімпійських змаганнях є вже великим спортивним досягненням, що потребує популяризації і висвітлення в системі олімпійської освіти.

Для абсолютної більшості спортсменів (73,6%) Ігри Олімпіад були єдиним досягненням. Приблизно кожний п'ятий (17,6%) спортсмен нашого регіону зумів прийняти участь в Іграх Олімпіад двічі. Можливість тричі стартувати на Іграх Олімпіад мали тільки 8,8% наших олімпійців.

Так, 26,4% олімпійців регіону декілька разів приймали участь у Іграх Олімпіад, підтверджуючи тривалий час свій високий рівень підготовленості. Серед них у першу чергу слід виділити тих, хто тричі приймали участь у Іграх Олімпіад. Це кропивничанин, триатлоніст, Глуценко Андрій, каноеїст з смт Вільшанки Прокопенко Максим та вихованець олександрійського велоспорту Дмитрієв Денис.

Висновок

Інформація про дотичність та активну участь спортсменів Кіровоградщини в олімпійському русі сучасності є суттєвим чинником у пропаганді олімпійських ідеалів і цінностей, здорового способу життя та гуманістичного виховання підростаючого покоління регіону.

Найбільш знаними на олімпійських аренах є видатні атлети нашого регіону Григорій Місютін, Валентин Ніколаєв, Олександр Симоненко, Руслан Мезенцев, Валентина Ковпан, Зубко Олена, Анастасія Пустовіт, Володимир Веремєєв, Денис Дмитрієв. Вони є взірцем для наслідування і спортивною гордістю нашого регіону.

При проведенні заходів олімпійської освіти знайомство з атлетами-олімпійцями та їх досягненнями є вагомим засобом мотивації дітей і молоді до до занять спортом.

1. Броунли Х. Программы и деятельность по олимпийскому образованию в школе. Материалы Международного форума Молодежь-Наука-Олимпизм; 1998 июль 14–18; Москва. Москва: Сов. спорт, 1998: 290.
2. Волошин АП. На Олімпійській хвилі. Київ: МП Леся; 2008. 448 с.
3. Федоренко І, редактор. Золоті сторінки олімпійського спорту України. Київ: Олімпійська література; 2000. 192 с.
4. Кубертен П. Олимпийские мемуары. Киев: Олимпийская литература; 1997. 179 с.
5. Поліщук ВП. Зроблено в Єлисаветграді. Кіровоград, 2014. 204 с.
6. Платонов ВН, редактор. Энциклопедия олимпийского спорта. Киев: Олимпийская литература; 2004. Том 2. 583 с.
7. Янчуков С, Березан О. До спортивних вершин. Нариси з історії фізкультури і спорту на Кіровоградщині. Кіровоград: Центрально-українське видавництво; 2015. 288 с.
8. Olympics at Sports-Reference.com. URL: <https://www.sports-reference.com/olympics/athletes>.

References

1. Brounly KH. Prohrammy y deyatel'nost' po olymпыyskomu obrazovanyyu v shkole. Materyaly Mezhdunar. foruma Molodezh'-Nauka-Olympizm; 1998 yul' 14–18; Moskva. Moskva: Sov. sport, 1998: 290.
2. Voloshyn AP. Na Olimpiys'kiy khvyli. Kyiv: MP Lesya; 2008. 448 s.
3. Fedorenko I, redaktor. Zoloti storinky olimpiys'koho sportu Ukrayiny. Kyiv: Olimpiys'ka literatura; 2000. 192 s.
4. Kuberten P. Olymпыyskiye memuary. Kyev: Olymпыyskaya lyteratura; 1997. 179 s.
5. Polishchuk VP. Zrobлено v Yelysavethradi. Kirovohrad, 2014. 204 s.
6. Platonov VN, redaktor. Éntsyklopedyya olymпыyskoho sporta. Kyev: Olymпыyskaya lyteratura; 2004. Tom 2. 583 s.

7. Yanchukov S, Berezan O. Do sportyvnykh vershyn. Narysy z istoriyi fizkul'tury i sportu na Kirovo-hradshchyni. Kirovohrad: Tsentral'no-ukrayins'ke vydavnytstvo; 2015. 288 s.
8. Olympics at Sports-Reference.com. URL: <https://www.sports-reference.com/olympics/athletes>.

Цитування на цю статтю:

Воропай СМ. Досягнення спортсменів-олімпійців в системі реалізації цілей регіональної олімпійської освіти. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2019 Січ 29; 31: 26-32

Відомості про автора:

Воропай Сергій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор, Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка (Кропивницький, Україна)

e-mail: svoropay58@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-7956-1721>

Information about the author:

Voropai Serhii Mykolaiovych – Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University (Kropyvnytskyi, Ukraina)

УДК 796.012.1-053.9

doi: 10.15330/fcult.31.32-36

Анна Гакман, Віктор Костюкевич

АНАЛІЗ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ

Мета дослідження – визначити рівень та вплив рухової активності на людей похилого віку. Методи. Для вирішення поставлених в роботі завдань використовували наступні методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення даних науково-методичної літератури; педагогічні методи дослідження; метод визначення рухової активності (Фремінгемська методика); методи математичної статистики. Дослідно-експериментальну роботу проводили з двома групами осіб: перша група – це люди які займаються у фітнес клубах Sportlife і Титан – 38 осіб, друга – складалась з осіб які продовжують свою самоосвіту у Чернівецькому Університеті третього віку ім. А. Кольпінга – 35 представників. Всього у дослідженні прийняло участь 63 особи, віком 60–73 роки. Руховий режим представників першої групи відрізнявся організованою руховою активністю впродовж дня за рахунок занять у фітнес клубах та занять фізичними вправами впродовж дня (ранкова гігієнічна гімнастика, прогулянки, пробіжки тощо). У осіб другої групи переважав статичний стиль діяльності (навчання в Університеті третього віку). Результати. І так, серед респондентів обох груп перевагу серед рівнів рухової активності мав базовий рівень (37,5% та 41,6% годин у добі). Про те другим по рангу у першій групі – малий рівень (29,2%), а у другій групі – сидячий рівень (37,6%). Варто зазначити, що респонденти другої групи не відводять час на спеціально-організовану рухову активність, на відміну від досліджуваних першої групи – 4,2% – високий рівень рухової активності.

Ключові слова: рухова активність, особи похилого віку.

An important component of the concept of active aging is the creation of conditions for maintaining a healthy and active lifestyle of the elderly. Experts at the World Health Organization (WHO) report low levels of motor activity as one of the important health risk factors and one of the major causes of mortality. Therefore, the study of motor activity of the elderly is very relevant. The purpose of the study is to determine the level and impact of motor activity on the elderly. Material and methods: the following research methods were used to solve the tasks set in the work: theoretical analysis and generalization of the data of scientific and methodical literature; pedagogical research methods; method for determination of motor activity (Framingham method); methods of mathematical statistics. Experimental work was conducted with two groups of respondents: the first group is the people who are engaged in fitness clubs Sportlife and Titan – 38 people, the second – consisted of people who continue their self-education at the Chernivtsi University of the Third Age them. A. Kolping – 35 representatives. This group of respondents does not engage in recreational motor activity. A total of 63 people aged 60–73 years participated in the study. The motor regime of the respondents of the first group was characterized by organized motor activity throughout for at the expense of classes in fitness clubs and exercises during the day (morning hygienic gymnastics, walks, jogging, etc.). In the second group of subjects, sedentary motor activity was prevalent, which regularly visited the University of the Third Age, where classroom classes were conducted. And so, among the respondents of both groups, the predominance among the levels of motor activity had a baseline level (37.5% and 41.6% hours per day). About the second in rank in the first group – a small level (29,2%), and in the second group – a sedentary level (37,6%). It is worth noting that respondents